

Írta: Mikus Gyula

EMLÉKEK A BOKRÉTA UTCAI SPECIÁLIS NEVELŐOTTHON 1988-AS KÖRÜLMÉNYEIRŐL, JELLEMZŐIRŐL II. RÉSZ

Az intézet melletti – kutyafuttatásra és lomok elhelyezésére használt üres telken (Bokréta u. 1.) az egyik idősebb kollégánk rengeteg személyes munkával és példamutatással megfelelő termőtalaj és homok beszerzésével gombapincét hozott létre, megfelelően felműszerezett többszakaszos gombatermelő területeket, amely a saját házi szükségleteken kívül bizonyos árutermelésre is berendezkedett. Intézetekben, a GYIVI-ben, különböző nevelőotthonokban és a hálózat egyéb helyein rendszeres, ha nem is túl nagy piacunk volt ideig-óráig. Ez az M-féle brigád határozott figyelmességet, igényességet követelt tagjaitól. A föld kicserélése, a folyamatos letermelés különösen kiemelt szakaszok. Én mint rendszeresen gombászó (szabadban, erdőben, esőt követően) nagyra becsültem kollégám vállalkozását aktuális sikeréért. Ez a vállalkozás tartott, amíg ki nem merült a föld, és ameddig munkára vállalkozó gyerekeket lehetett találni.

Már több feljegyzésemben megemlékeztem Jan Marék Kotanskiról és rám-ránk gyakorolt hatásáról. A kiváló lengyel pszichológust, a kemény drogosok önzetlen gyógyítóját, felkarolóját, filmek szereplőjét és kezdeményezőjét 1986 késő őszén ismertük meg Sz. László barátommal és kollégámmal. Erdőből, sáros csizmával érkeztem a bemutatóra és Jan Marék előadására. Többeknek nem tetszett stílusa és a kábítószeresekkel kapcsolatos elgondolása sem. Lacira és rám azonnal lebilincselő hatással volt. Szimpátiánkat és elvi egyetértésünket azonnal közöltük is. Sokáig meghatározóvá vált a Bokrétában Kotanski hatása.

Szívesen láttuk vendégül intézeteinek gyógyult betegeit és szívesen váltunk „propagandistáivá”, publikálójává eszméinek. Ez a kapcsolat hamarosan kiterjedt szinte a Bokréta utcai nevelőotthon valamennyi pedagógusára. Ennek kapcsán vállalta Sz. László a maratoni futásban való részvételt, és a Kotanskival való melegebb barátság eredményeként kapott lehetőséget, hogy egyik legjobb varsói otthonukba egy éves tapasztalatszerére mehessen szinte egész családjával együtt. Megjegyzendő, Sz. hiába kérelmezte a hazai kábítószeresek egyik legjelentősebb képviselőjének támogatását és a ki-utazási engedélyt, tőle nem kapott segítséget. Kotanskitól szinte egy szóra.

A Monar stílusa, rendszere, módszerei, mellyel számos fiatal életet megmentettek, melyet számos magyar filmen is láthattunk, nem mindenkinek tetszettek. Bizonyos fenntartások és időbeli feltételek mellett számomra sokat jelentettek nem csupán mint kezdeményezés és bátor kísérletezés, hanem mint színes pedagógia és kísérletezési szabadság megvalósításának jelképe is. Rengeteg fiatal mentettek meg drámai helyzetekből szinte gyógyszerek és orvosi segítség nélkül, ellenőrzéssel és kölcsönös segítségnyújtással. Számos ismertetést és elbeszélést hallgattunk meg maguktól a halálból szabadultaktól. Elhívtuk őket más községekbe és intézetekbe is előadásokat tartani. Szívesen vállalták a missziót, rajtuk keresztül mi is a „Monar” propagandistái voltunk. Voltak elképzeléseink egy Ráckevén kialakítandó, a Monar-közösség elemeit megvillantó, de még csak elemeiben erre emlékeztető telepről, ahol néhány gyerekünk együtt szorgoskodott, kertészkedett és állatokat gondozott volna. Sajnos ebből a jó elképzelésből végül is nem született Monar. Meglátogattuk Kotanskival együtt egyik református barátunk gyógyító telepét Ráckeresztúron, akivel érdekes beszélgetést folytattak, barátságosan elvitatkoztak, de itt sem

szereztünk mély benyomásokat. Számos kérdésben nem értettek egyet. Közben mi a legkülönbözőbb helyeken ismertettük Kotanski filmjeit, és tulajdonképpen lázítottunk is Kotanski szemléletével, hogy bármikor bekövetkezhet Magyarországon a kábítószer komoly megjelenésének veszélye (mint ahogyan be is következett azóta). Kotanski erre számtalanszor figyelmeztetett bennünket csupán azon az alapon, hogy a magyar mák nagyobb gyakorlati veszélyt jelent, mint a lengyelországi mákból előállított heroin. Ezt a tény rögzítette egy idézetében Róbert László filmjének szöveggönyvívője. Vitézi László:

„Mikus Gyula és csapata magányos farkasként a társadalom gondoskodásától függetlenül megoldja a társadalom helyett ezt a problémát?” „- Nem tudjuk, és nem is akarjuk megoldani, csak egy kicsit fel akarjuk rázni a közvéleményt. Járjuk az országot Kotanski filmjeivel; ez ugyan a heroinról és nem a ragasztóról szól. Akkor elmondjuk a magunk meggyőződéseit is, és mindig mindenkit lázítunk egy kicsit, mégpedig azért, hogy az emberek ébredjenek fel, mert az ő gyerekeik is veszélyeztetettek, és ők is belehalhatnak a kábítószerbe. Legutóbb Békéscsabán volt ilyen lazításom, ahol két előadásom között halt meg egy ragasztós (az „indián”) szipuzás közben egy sír mögött a temetőben.”

Volt egy próbálkozásunk arra, hogy a Gerecse egyik szép részén Szár és Szárliget között, egy temető és vízesés közelében keressünk helyet nagyobb létszámú Monar rendszerű telepnek. A terület felett rendelkező megyei sporthivatal szívesen adta volna beleegyezését, mert elvállaltuk a sípálya gondozását és a védett természeti értékek állandó felügyeletét és kiszolgálását is. Már szinte mint gazdák mozogtunk ezen a területen, heti gyakorisággal jártunk ki, és egyre jobban megkedveltük a terepet. Amikor úgy éreztük, hogy már a miénk is, és minden ígéretünk megvolt arra, hogy így érezzünk, az álmodtunk elvettük tőlünk. A munkásörtség és a hivatalos pártfelügyelet kinyilatkoztatta, hogy nekik Tatabányán is van elég narkósuk, nem fognak még Pestről is ilyen betegeket letelepíteni, és a számunkra oly szimpatikus területet céllövő és sportlövész tereppé kívánták kialakítani. Valóban, néhány év után a vidék vadjait messze elkergető lövészeti tevékenység indult a területen. Most már felesleges arról vitatkozni és azt kutatni, milyen erők mozogtak a háttérben. Biztos, hogy Gerecse jó lett volna nekünk azért is, mert Budapesttől távol, igazi természeti környezetben gondozhattuk, nevelhettük volna a gyerekeinket. Akiknek közülük megmutattuk a terepet, azok is fellelkesültek, a nevelőkről nem is beszélve. Módunk lett volna ebben a távolságban igazi Monar-rendszerű telepet létrehozni.

Ettől függetlenül Kotanskinak sok tapasztalat átadásáért és tanácsáért, Sz. László befogadásáért és a neki és családjának nyújtott vendéglátásért, segítő tapasztalat átadásáért köszönettel tartoztunk. Mindenféle terveink voltak azzal kapcsolatban, hogy rójuk le ezt a köszönetet. A legjobb persze az lett volna, hogyha sikerül az ő útmutatásai és példája nyomán egy magyar Monar-rendszerű vállalkozást létrehoznunk, de ez több helyen nem sikerült. Talán a sajátos hivatalos szerveink sem igazán akarták és támogatták elképzeléseinket. Végül is kigondoltunk egy balatoni vitorlástúrát Kotanski meghívásával. Ebben az időben Sz. Gábor kollégánk már hosszabb idő óta gyakran bérelt elég ügyesen, jutányos áron 10 személyes vitorlást, egész napra, teljes felszereléssel, illetve a saját legénységével, és ezen a vitorlásra hordta gyerekeinket a Balaton északi partjáról – mondjuk általában Balatonfüredtől Zamárdiig. A túrák többnaposok voltak, éjszakánként a gyerekek sátorban aludtak, nappal pedig napoztak, pihentek, és egy kicsit beleszoktak a vitorlázásba. Az előzetes megbeszélés alapján arra gondoltunk, hogy Kotanskit, aki inkább a hideg lengyelországi tavakhoz (pl. a Mazuri-tavakhoz) van szokva, vonzó időben egész napos balatoni túrára visszük a fent jelzett útvonalon. Csodálatos időnk volt, a túra jól sikerült. A csend, a lágy szellő, amely a vitorlázáshoz is megfelelő volt, felejthetetlen élményt nyújtott. Kotanski néhány vele érkező vendégével nagyszerű napot töltött itt. Estére

külön programot szerveztünk. Amikor a gyerekek elfoglalták éjszakai sátorhelyüket és elrendeződtek, az engedélyezett helyen tüzet raktak, mi Kotanskiékkel elvonultunk a „Piroska” csárdába, ahol Kotanski igazi magyaros vendéglátásban részesült, halászlével és túrós csuszával. Az együttlét színesebbé vált a magyar és lengyel élmények, a Monar-tapasztalatok felelevenítésével. Jelvényeket cseréltünk, végiggondoltuk sikereinket és sikertelenségeinket, a belőlük levonható következtetéseket, beszélgettünk további terveinkről. Azt hiszem, barátságunk az egész nap jótékony hatása következtében tovább erősödött. Ha visszagondolunk erre a napra, azt hiszem, megfelelően viszonyoztuk a lengyel pszichológus segítségét, számunkra nyújtott sokféle támogatását. Eredetileg felmerült az a gondolat is, hogy Kotanskit egy könnyebb börsönyi túrára visszük el, erről azonban Sz. Gábor szerencsére lebeszélte bennünket. A balatoni túra után még mindig a Bokréta sok vihart megélt, többszörösen felújított terepjáróján vittük haza vendégeinket háztól házig, illetve szálláshelyükig, de mindnyájunknak jó érzése volt, hogy igen, ez méltó befejezése az eddigieknek.

Beszámolóom végeztével az igazság és a teljesség kedvéért szükségesnek látom ismertetni néhány növendékemmel kapcsolatos élményemet, nehézségemet. Természetesen csak néhányuk sorsával szeretnék bővebben foglalkozni. Bár minden gyerek, fiatalabb vagy idősebb kábítószeres mögött ott a meghatározó környezet és a velük kapcsolatos próbálkozás, siker és sikertelenség, ezekben most nem mélyedünk el. Néhány említésre méltó helyzetet azonban meg kell említenem. Ezekben szerepet játszik a gyerekekért folytatott egyéni, vagy kollektív közdelem, a velük kapcsolatos szenvedélyes erőfeszítés és próbálkozás. Nem lenne teljes a kép ezek nélkül a próbálkozások nélkül, amelyekben az egész újraformálódott, vagy már kiépült Bokrétás pedagógiai kollektíva együttes igyekezete nem lenne jelen. Emlékezetemben egyes növendékeim jellegzetes alakja, arca (egyiket sem felejthetem) jelenik meg, a velük kapcsolatos nehézségekkel és problémákkal együtt. Sokszor gondolok K. Sándorra, K. Zsolt említett nevelőm egyik nehéz növendékére. A vele kapcsolatos nehézség sokféle szenvedélybetegségével függ össze. Ezek magukkal hozták a szinte menthetetlennek tűnő, kivédhetetlennek látszó helyzeteket. Közülük csupán néhányat említenék, miután ma már évekkal túl vagyunk ezeken az emlékeken. Talán Sándornak sem esnek rosszul, ha az emlékezés a kezébe jut.

A növendék többször került életveszélybe, a legkülönbözőbb módon. Arról már tettem említést az előzőekben, hogy V. Éva kollégánónket az ő megmentéséért terjesztettem fel osztályvezetői dicséretre. Ezt a dicséretet nem kapta meg. Én más módon kaptam később „Bokrétás” tevékenységemért megfelelő, sőt túlméretezett jutalmat. Sándorral kapcsolatos történetem egyik epizódja a villamos megállítása volt. A 6-os villamossal szembe állt ez a kicsiny termetű gyermek, mert szípusan úgy érezte, hogy képes a villamos eltolására. A villamosvezető látta szemben a gyereket, és nem tudta mire vélni, hogy nem megy el előle. Sándor egy delíriumos hallucináció pillanatnyi áldozata volt. A villamosvezető nem tudta értékelné a történetet és helyzetet, de az utolsó pillanatban kiugrott a vezetőfülkéből. A gyermeket eszméletlenül vitték be nevelőjéhez.

A másik történet lehetett volna ugyanilyen drámai. Szerencsére mindkét esetben megúsztuk. Növendékünk időnként teljesen elveszett, és csak ösztönös benyomásainkra vagy híresztelésekre támaszkodva fedeztük fel, hol van. Aktuális elveszése karácsony körül volt. A munkások a munkahelyén szabadságra mentek, és eszükbe sem jutott, hogy a fiú a melegedőül szolgáló deszkabódében húzta meg magát. Jéghideg volt, tél. A fiút valószínűleg a szípu gőze és élményei melegítették egy ideig, aztán közeledett volna a halál. Sz. Gábornak jutott eszébe, nyilván a gyerekekkel való beszélgetést követően, hogy meg

kellene nézni, nincs-e a fiú a deszkabódéban. Hát ott volt, félig szípusan, félig megfagyva. Talán az utolsó pillanatban mentettük meg.

Ilyen veszélyekkel is járt a kábítószeres. Végigjártuk ezeket a veszélyeket más növendékeinkkel is. Többen haltak bele ezekbe az élményekbe, szenvedélyekbe. Ezeknek az áldozatoknak az arca is előttem van. A Csepelen a 7. emeletről kilökött és szörnyet halt fiú arca, a többféle eszközzel delírium-helyzetbe került és végül is a Dunába zuhant növendékünk arca, a játszótéri csúszdáról szípusan a betonra zuhant és így szörnyet halt gyermekünk arca, és folytathatnám tovább.

Amikor bizonyos sikerekről és eredményekről beszéltem és beszélek, soha nem tudom a másik oldalon elfelejteni ezeket az arcokat, amelyek megoldatlanságukkal és tragédiájukkal terhelnek.

Szinte semmilyen jelentőséggel nem bír, és akkor sem bírt (ezt nyugodt szívvel mondhatom) az a körülmény, hogy szinte naponta kellett fővárosi vezetőimnek „igazolójelentést” írnom az egyes kábítószeres esetekről. Ezekre az igazolójelentésekre alakult ki egy álláspontom és egy sztereotípiám: „Ma az a rendkívüli esemény történt, hogy semmilyen rendkívüli esemény nem történt.” Persze ma sem vagyok meggyőződve arról, hogy volt ilyen nap és óra, hogy nem történt rendkívüli esemény. Az állandó igazolójelentéseket végül is hosszú időn keresztül formálisan végrehajtva idővel sikerült elfelejtenem. Az igazság az, hogy ma sem vagyok ezeknek szükségességéről meggyőződve. Tulajdonképpen folyamatos élethalálharcot folytattunk gyerekeinkért, gyógyításukért, sorsuk és körülményeik javításáért. Olyan állandósággal és feszültséggel, amelyben egybefolyt nappal és éjszaka, ritkán jutott idő pihenésre, vagy egyszerűen a hazamenésre. Nemcsak én voltam ebben a helyzetben. Szinte kollégáim mindegyike, férfiak és nők egyformán. Mindenkire emlékezve, növendékekre és pedagógusokra, pszichológusokra, orvosra és adminisztratív dolgozóra, közösnek érzem elsősorban az erőfeszítéseket és áldozatokat.

Néha magunkra vállaltunk olyan áldozatokat is, amelyekért nem mi voltunk igazán a felelősek, a „más asztala” volt. Került hozzánk vidékről is kábítószeres gyerek, B. E., aki súlyos skizofréniás demenciával került a Bokréta Kecskeútra, ahol a városi pszichiátria betege volt. A kollégák évek óta jól ismerték az apát és a testvéreit, mivel a család férfitagjainak ugyanaz volt a betegsége. E. gyakran visszazökött Kecskeútra, ahol a lakótelepek egyikén a halálos dózist megközelítő mennyiségű anyagot fogyasztotta. Ilyen állapotban bukkantak rá az ott lakó emberek, vagy nem egyszer mi magunk is, hiszen már jól ismertük tartózkodási helyeit. E. állandó keresése, a vele kapcsolatos levelezések (orvosokkal, pszichiáterekkel, kétségbeesett anyjával) rengeteg időnkét és energiánkat felemésztette. Végül a Merényi utcai kórház – ahol budapesti tartózkodása alatt kezelték – arra az álláspontra jutott, hogy nekik semmi közük a fiúhoz, nem hatáskörük az ellátása, gyógyítása, van nekik betegük éppen elég, és a megkérdezésem nélkül visszaküldték Kecskeútra. Sorsának záróakkordja ez a pár soros írás az intézeti gyámhoz: „A Kecskeúti Pszichiátriai Intézet és a Bács-Kiskun megyei Gyermekek- és Ifjúságvédő Intézet kérésére áthelyezéssel került hozzánk. Szülei nevelésre alkalmatlanok. Bátyja súlyos skizofrén. Endrén is tapasztalhatók a hebefréniás jelek. Évek óta súlyos ragasztós és alkoholist. Számtalanszor volt súlyos életveszélyben. Magányos, intelligenciája már csak mozaikokban létezik. Nagykorúságáig javasoljuk intézeti nevelését – szülei is ezt kérték -, utána valószínűleg szociális otthonba kell elhelyezni.”

A Bokréta utcai nevelőotthonban talán a legnehezebben tartható, kezelhető betegek ügyeit egy gyógyító orvos-pszichológus kollektíva intézete: H. Zs. gyermekorvos, B. M.-né pszichológus, K. J. pszichiáter és aktuálisan K. É. pszichológus. Sajnos együttes

munkájukkal sem sikerült megakadályozni, vagy csökkenteni a szenvedélybetegséget – noha B. E. jó szándéka és elvi együttműködési készsége elvitathatatlan. A jó szándékú együttműködésről minden esetben küldtünk jelzéseket a kecskeméti orvoscsoportnak:

„Igen Tisztelt Főorvos Asszony!

A jövő héten, július 6-án szerdán B. Endrével Kecskemétre megyek, és ezen alkalommal, szíves engedelmével Önt is felkeresném.

Ezúttal megköszönöm Önnek a május havi detoxikálási jegyzőkönyv megküldését. Azóta Endre ragasztózásban nem esett vissza, igaz, nem is volt kint a házból. Beilleszkedésében és magatartásában lassú javulás tapasztalható. Általános pszichés állapota véleményem szerint dementalódás irányában határozottan romlott. Ugyanakkor az intézetek közötti rajzversenyen értékes helyezést ért el. A gyereket szeretném július 15. és augusztus 5. között 15 napra szabadságotni anyjához. Nagyon jó lenne, ha szabadsága első napján (ekkor visszük le Kecskemétre) sor kerülhetne egy státusmegállapító vizsgálatra az Önök részéről, akik legjobban ismerik. A vizsgálatához aktuális állapotjelző pszichológiai véleményünket megküldjük.

Az alapkérdés:

Mi a helyzet? Mi várható a továbbiakban? Javasolható-e az anyának a rendkívül kockázatos és terhes otthontartáson kívül a szociális elhelyezés a 18. életév után? Ehhez szükséges lesz majd a gondnokság alá helyezés és a kecskeméti szociálpolitikai szervek indító kezdeményezése.”

Végül is a Merényi utcai kórház azon az alapon, hogy Endre nem budapesti lakos, és náluk elmeállapota miatt nem tartható, állandó feszültséget, gondot okoz, nemet mondott, és a gyereket megkérdésem nélkül visszautalta Kecskemétre. Azt kell mondanom, hogy a kórháznak voltaképpen igaza volt. A fiú számunkra is megoldhatatlan problémákat jelentett. Volt olyan éjszaka, amikor 30 ablakot tört ki, és másnap bűnbánóan jelentkezett és bocsánatot kért. Végtelenül jó szándékú volt, de ítélőképessége nem volt megfelelő.

A demenciának és idegbetegségnek (hebephreniás elmebetegségnek) ez a szintje egy anya számára, aki folyamatosan vállalta a három férfi gondozását, szinte elviselhetetlen teher. Ezért is vállaltuk legalább a nehézségek egy részét magunkra. Most bárki mondhatná, hogy miért kellett ezt átvállalni, hisz volt nekünk a saját bűnelkövető és szenvedélybeteg gyermekeinkkel éppen elég problémánk. Úgy érzem, hogy Endre esete mégis a mi esetünk volt. Hogy nem ruházhatunk át egyetlen problémát sem, amíg valamilyen szintig megoldhatjuk. Az anya szolgálatkészen, állandóan a rendelkezésünkre állt, és a maga módján segített. Nem érzek lelkiismeret furdalást azért, hogy ezzel a gyerekkel tölem telhetően, lelkiismeretesen foglalkoztam, foglalkoztunk, habár átruházhattuk volna a felelősséget és a munkát.

Még egy problémára kitérnék befejezésként. A Róbert László-féle film rólunk szóló és a házzal kapcsolatos információira. Ez a film kedvező képet rajzolt a Bokrétáról, és a film újraélesztése során (az újrabemutatók során) a televíziós „Mélyvízben” is a vártnál kedvezőbb visszhangot kapott az egész „Bokrétás” ügy a résztvevőktől. Én nem mentem el a „Mélyvíz” megbeszélésre, és az újratételeket is igyekeztem kihagyni az életemből. Minden alkalommal azokra kellett gondolnom, akikért nagyon keveset tehattünk, akik elpusztultak, reményt veszítettek maradtak, vagy később kallódtak el. A békéscsabai „indián”-hoz például semmi közöm, ha úgy tetszik, mégis mélységesen megrázott története és halála, a mi veszteségünknek is érzem. Különösen így vagyok azzal az L. Lászlóval, akit pszichiáterhez utaltam gyógyításra kokain abúzusára következtében. Sajnos ő akkor ugyan

megmenekült a kemény drogos hatástól, később azonban saját gyengesége, erőtlensége miatt szép családját elvesztette, felesége egyedül maradt, szinte megoldhatatlan gondjaival. Itt is mélyebben húzódó okai voltak az eseményeknek, amelyeket csak a felszíni feltárással érinteni nem érdemes és nem elégséges.

A Bokrétában járva próbáltam felidézni a nevelő-, és növendékcsoportokat, az utánam következő szakemberek erőfeszítéseit és gondolatait. Róbert László is erre törekedett filmjében, ahol elég sokrétűen próbált behatolni a felszín mögé.

Nagyon tiszteltre méltónak és szerencsésnek találtam annak idején Jolsvai Hedvig szociális testvér megszólaltatását (aki ma már a 90. életévéhez közel van). Jolsvai Hedvig megnyilatkozása és értékelése talán túlzottan is pozitív. Ő nyilatkozatában jónak tartotta a Bokrétát, megfelelőnek a nevelőotthon légkörét és a benne képviselt pedagógiai szellemet. Talán túlzottan is elismerő ez a nyilatkozat. Róbert Lászlóval nagyon jó együttműködést és összhangot tudtak biztosítani a filmben. Hedvig nővér álláspontja és értékelése úgy érzem, hogy magát a riportert, újságírókat is magával ragadta.

Azóta is találkozom számos „bokrétás” volt növendékemmel, akikről az első pillanatban nem is tudom, hol, mikor és milyen mélységig kerültek hatásom alá. Szeretettel közelednek olyanok is, akik megjárták a börtönöket és egy-egy karácsonyi levelük, vagy egyéb megemlékezésük, élményük kapcsán jutnak el hozzám.

A karácsonyi levelek olyan kapszok, amelyek sok mindenkit, ha aktuálisan is, de kötnek hozzám. Ilyen karácsonyi levelet írt K. Sándor, aki megígérte jobbra fordulását, és megkért, hogy soha ne engedjem őt alkoholizálni, mert akkor nem tud felelősséget vállalni önmagáért. A legemlékezetesebb azonban annak a 20 év körüli kábítószeresnek a börtönből írt hosszabb levele, amelyben megköszönte a személyesen elvitt karácsonyi csomagot, és gyógyszereket kért kábítószeres helyzetének könnyítésére. Megkérdezte, hogy szerintem milyen hosszú börtönbüntetést fog kapni, és nem tudnék-e a bírónőjénél érdekében egy ideiglenes szabadon bocsátásért protekciózni. Szeretném tudni, mi történt vele és hogyan változott sorsa. A levél tulajdonképpen önkritikus hangvételű. Ezt írja: „Tudom, hogy mindent a kábítószernek, a szipunak köszönhetek. Sikereket kívánok önnek és munkatársainak, és más növendékeknél nagyobb szerencsét.” Ez a volt növendékem Aszódon is volt, és ott szerzett szakmunkás képesítést. Időnként kiemelkedően dolgozott, nálunk a Bokrétában is, de volt időszak, amikor nem bírt beteg idegrendszerével. K. János rabiátus személyiség volt, gyakran vett részt, általában nem a Bokrétában, de házon kívül verekedésekben, nem vetette meg az alkoholt, de érdeklődése elsősorban a szipuhoz és a keményebb oldószerekhez kötötte. Vele kapcsolatban sok mindennel megpróbálkoztak Aszódon, és megkísérelték személyiségformálását nálunk is a Bokrétában. Vele kapcsolatban nagyon komoly raklapkészítő és tornaterem-javító munkák jutnak eszembe. Kiváló asztalos volt. Üzemben is nagyszerűen dolgozott. Ott gondokat különösebben nem okozott. Ha be kellene sorolnom, hogy milyen szenvedélybetegséghez kötődött leginkább, azt kellene írnom, hogy a szipuhoz, az oldószerekhez, azokból is a keményebb formákhoz. Szívesen segítettem volna neki egyébként, a csomagon kívül is, de ő elsősorban gyógyszereket kért, és információkat sürgetett tőlem. Érdekes egyéniség volt, nehéz egyéniség, de szeretettel gondolok rá.